

آموزش حقوق شهروندی

با تکیه بر آموزه های دینی

مؤلفان:

جواد لطف الله پور هشتروندی، عیسی عابدینی

(مدرسین دانشگاه)

با مقدمه ای از

جعفر پاشایی

مدیر کل آموزش و پرورش استان آذربایجان شرقی

سرشناسه	:	لطف‌الله پور هشتروندی، جواد، ۱۳۴۴ -
عنوان و نام پدیدآور	:	آموزش حقوق شهروندی با تکیه بر آموزه‌های دینی / مولفان جواد
مشخصات نشر	:	لطف‌الله پور هشتروندی، عیسی عابدینی؛ با مقدمه‌ای از جعفر پاشایی.
مشخصات ظاهری	:	تبریز: انتشارات آلتین، ۱۳۹۶.
شابک	:	۲۳۰ص.
وضعیت فهرست نویسی	:	۲۰۰۰۰۰ ریال 978-600-8042-81-5
یادداشت	:	فیبا
موضوع	:	کتابنامه: ص: ۳۲۲.
موضوع	:	حقوق مدنی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	:	Civil rights -- Religious aspects -- Islamic
موضوع	:	حقوق مدنی / Civil rights
موضوع	:	حقوق مدنی -- ایران / Civil rights -- Iran
شناسه افزوده	:	عابدینی، عیسی، ۱۳۵۱ -
شناسه افزوده	:	باشانی، جعفر، ۱۳۴۷ -، مقدمه نویس
رده بندی کنگره	:	BP۲۳۰/۱/۴۸۰۳۹۰
رده بندی دیویی	:	۳۹۰/۴۸۳۴
شماره کتابشناسی ملی	:	۳۳۶۰۰۶

- نام کتاب: آموزش حقوق شهروندی، با تکیه بر آموزه‌های دینی
- مولفان: عیسی عابدینی - جواد لطف‌الله پور هشتروندی
- ناشر: انتشارات آلتین
- قطع / لیتوگرافی: وزیری / افرنگ
- ویراستاران علمی: ارشد یاری ترک و شمس اله میرزاخان
- چاپ و صحافی: امین، اول، سال ۱۳۹۶
- تیراژ: ۳۰۰۰ / صفحه: ۲۳۰ / قیمت: ۱۸۰۰۰۰ ریال
- تایپ و صفحه‌آرایی: احسان عابدینی
- بازبینی نهایی: مهدیه لطف‌الله پور

isbn: 978-600-8042-81-5

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۰۴۲-۸۱-۵

web: www.Altin-E.ir

email: yosefr40@yahoo.com

مرکز پخش: تبریز خیابان امام خمینی (ره) بازار بزرگ تربیت زیر زمین پلاک ۳۱

تلفن: ۰۹۱۴۴۱۲۷۴۹۹ - ۰۹۳۸۱۴۳۱۱۸۵ - ۰۴۱۳۵۵۳۱۹۶۷

بر موجب مصوب ۱۳۴۸/۱۰/۱۱ هیات ۵۵ حاکمیت از مولفان کلیدی حقوق و مسئولیت این کتاب برای مولفان محفوظ می‌باشد.

فهرست

عنوان	صفحه
مقدمه:	۴
فصل اول: کلیاتی درباره ضرورت آموزش حقوق شهروندی.....	۷
فصل دوم: کلیات و مفاهیم حقوق شهروندی.....	۱۶
فصل سوم: شاخص‌ها و مؤلفه‌های حقوق شهروندی.....	۳۹
فصل چهارم: مبنا و خاستگاه دیدگاه‌های حقوق شهروندی.....	۵۶
فصل پنجم: نظریه‌های جامعه‌شناسی پیرامون حقوق شهروندی.....	۷۷
فصل ششم: حقوق شهروندی و چندفرهنگ‌گرایی.....	۱۰۹
فصل هفتم: حقوق شهروندی در نهج البلاغه.....	۱۲۴
فصل هشتم: نگاهی به حقوق شهروندی در قرآن و روایات.....	۱۵۳
متن کامل منشور حقوق شهروندی.....	۱۸۳
منابع و مآخذ:	۲۲۲

مقدمه

با توجه به نقش کلیدی فرهنگ و تأکید حضرت امام خمینی (ره) در صحیفه نور که فرهنگ را پایه و اساس هر حرکتی دانسته و اصلاح و رشد و بهبود یک جامعه را در گرو داشتن فرهنگ غنی و پرنشاط می‌دانند، می‌فرمایند: «راه اصلاح یک مملکتی، فرهنگ آن مملکت است. اصلاح باید از فرهنگ شروع شود... اگر فرهنگ درست بشود، یک مملکت اصلاح می‌شود». آشنایی با حقوق شهروندی در یک نظام اجتماعی می‌تواند به زمینه احساس مشترک میان اعضای آن جامعه به عنوان شهروند متمدن و مرفعی تبدیل شود و اعضای یک کشور یا دولت ملی از هویت‌های متفاوت و گاه منطبق با یکدیگر را، بر اساس تعهد آزادانه افراد جامعه، اصول مدنی و ارزش‌های مردسالارانه شکل دهد. در کنار هویت‌های دینی، نژادی و قومی متنوع، هویت مشترک و فرا ملی را محور و اساس ارتباط آزادانه و مفاهمه‌ای شهروندان قرار داده و شهروندان یک نظام سیاسی را به یکدیگر پیوند دهد. چراکه آشنایی با حقوق شهروندی موجب تعامل مثبت و سازنده، تقویت همگرایی‌های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی بیشتر در عرصه ملی و بین‌المللی گردد.

آموزش شهروندی نقش مهمی در تقویت روح جمعی و وحدان جمعی جامعه دارد؛ درواقع چنین آموزش‌هایی در یک جامعه باعث این شده است که به‌عنوان اصل شهروندی چون نظام حقوقی، حس عضویت ملی و حس تعلق و وابستگی اجتماعی در وضعیت ارتباطات بین فرهنگی هر جامعه‌ای اثرگذار باشد، چنین آموزش‌هایی با مسائل حسی و رفتارهای نوع‌دوستانه، جوانمردانه همراه با ادب و مهربانی، خوش‌خویی و حس وظیفه‌شناسی و... ارتباط دارد. یادگیری پارامترهای آموزش رفتار شهروندی به افزایش کیفیت زندگی جمعی و تقویت سرمایه اجتماعی می‌انجامد. این آموزه‌ها به تقویت اخلاق اجتماعی و بسط همبستگی اجتماعی یک جامعه در سطح محلی - ملی و جهانی منجر به شده. درواقع نقش چنین آموزه‌هایی رابطه تنگاتنگی با رفتارهای اخلاقی و اخلاق دارد.

در عناوین اصلی منشور حقوق شهروندی چنین آمده است: حق حیات و رفاه، حق صلح و امنیت، حق توسعه پایدار، حق تعیین سرنوشت، حق حریم خصوصی، حق تأمین اجتماعی، حق

مسکن و مالکیت، حق برابری و آزادی، حق محیط زیست سالم، حق تجمع و راهپیمایی، حق دسترسی به اطلاعات، حق آزادی اندیشه و بیان، حق اقتصاد شفاف و رقابتی، حق دسترسی به فضای مجازی، حق اشتغال، آموزش و سلامت، حق تابعیت و آزادی و رفت و آمد، حق برخورداری از دادرسی عادلانه.

نگاه کلی به منشور حقوق شهروندی و آموزه‌های دینی، نشان می‌دهد که مهم‌ترین و اصلی‌ترین گام برای توسعه یا پیشرفت جامعه و کشور در اقتصاد، سیاست، فرهنگ و روابط اجتماعی، منوط به تحقق یا رعایت این حقوق از جانب دولت و ملت است. اگر دولت را در رأس هرم مدیریت کلان کشور ببینیم، بدون آگاهی مردم و رعایت این حقوق در بدنه هرم اجتماعی و مدیریتی، امکان دست‌یابی به کشور و جامعه پیشرفته و توسعه‌یافته، میسر نمی‌گردد. مجموعه این حقوق برآمده از باور دینی است.

آموزش حقوق شهروندی نیز امری در همه سطوح جامعه است. این آموزش، چنان فرهنگ‌سازی می‌کند که رعایت حقوق، اصلی‌ترین وظیفه و مسئولیت همه می‌گردد. نظام آموزشی باید حسن تفاهم، گذشت و احترام به عقاید مخالف و دوستی بین تمام ملل و جمعیت‌های نژادی یا مذهبی و همچنین توسعه‌ی فعالیت‌های ملل متحد را در راه حفظ صلح تسهیل نماید. لذا با توجه به متون ارزشمند اسلامی و جایگاه والایی که در آن برای انسان و ارزش‌های انسانی دارد. تألیف این کتاب تحت عنوان «آموزش حقوق شهروندی با تکیه بر آموزه‌های دینی» توسط نویسندگان محترم می‌تواند نقطه عطفی در تحقق آموزش حقوق شهروندی در تمام عرصه‌های زندگی فردی و اجتماعی باشد. امیدوارم تمامی صاحبان قلم و اندیشه‌داشته‌های خود را در این عرصه ارائه نمایند تا بتوانیم با آگاهی، دانایی و فضیلت تمامی شهروندان؛ شاهد مشارکت تمامی آحاد مردم در عرصه‌های سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و دینی قدم برداریم.

جعفر پاشایی

مدیرکل آموزش و پرورش استان آذربایجان شرقی

پیشگفتار

وقتی می‌خواهیم حقوق شهروندی را مطالعه کنیم در واقع از فرد، گروه، اجتماع، مسائل سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و حقوقی و... در سطح محلی، منطقه‌ای، ملی، فراملی بحث و گفتگو می‌کنیم. درواقع؛ حقوق شهروندی آمیخته‌ای است از وظایف و مسئولیت‌های شهروندان در قبال یکدیگر، شهر و دولت یا قوای حاکم و مملکت و همچنین حقوق و امتیازاتی که وظیفه تأمین آن حقوق بر عهده مدیران شهری، دولت یا به‌طور کلی قوای حاکم است. به مجموعه این حقوق و مسئولیت‌ها «حقوق شهروندی» اطلاق می‌شود. شهروندی اشاره به زندگی روزمره، فعالیت‌های فردی و کسب‌وکار افراد اجتماع و همچنین فعالیت‌های اجتماعی ایشان دارد و به‌طور کلی مجموعه‌ای از رفتار و اعمال افراد است.

با توجه به اینکه؛ مهم‌ترین رکن نظام آموزشی و تربیتی یک جامعه این است که نظم و انضباط اجتماعی حالت نهادی به خود می‌گیرد و همه مردم به‌سوی فرهنگ ترقی و توسعه حرکت می‌کنند. چون هدف از آموزش و سرمایه‌گذاری آموزشی کشف و توسعه منابع انسانی در جهت تعالی بخش ارزش‌ها و استعدادها و بهینه کردن آنهاست. بدین منظور عنوان کتاب حاضر آموزش حقوق شهروندی با تکیه بر آموزه‌های دینی است. هدف از این نوشته آشنایی با مفاهیم و نظریه‌ها و کاربرد نظریه‌های جامعه‌شناسی و مدیریت حقوق شهروندی. درواقع این کتاب بیشتر جنبه آموزشی داشته و به منظور آشنایی کلی با حقوق شهروندی از دیدگاه جامعه‌شناختی و مدیریت در بین ترجمان‌ها و سازمان‌های دولتی و غیردولتی به عنوان یک منبع علمی، جهت برگزاری کارگاه‌ها و آموزش کوتاه‌مدت و مجازی و برگزاری همایش‌ها و جشنواره‌های علمی و آموزشی ارائه شده است.

عیسی عابدینی - جواد لطف‌الله پور هشتروندی